Ч. 34. Pocztowa należytość opłacone ryczałtem. Львів, неділя 19. серпня 1928. Рік XXX.

Виходить що тижня в неділю.
Адреса редакції і адміністрації: „Свобода", Львів, Ринок 10, II. пов.
Телеф. Редакції: 29-41.

СВОБОДА

СЕЛЯНСЬКА ГАЗЕТА

Орган Українського Національно-Демократичного Обєднання.

ПЕРЕДПЛАТА виносить в краю: місячно 80 сот., чвертьрічно 2 зол. 20 сот. В Америці 2 дол. річно.
Зміна адреси 50 сотиків
Поодиноке число коштує 20 сот.
Телеф. Друкарні: 29-26.

Всі ставаймо до роботи!

За притягнення до народньої праці нашого жіноцтва.

В попередній частині цеї статті згадали ми, що добрі господарі стараються дохід із свого господарства в десятеро збільшити — діється це в той спосіб, що люди садять і сіють і т. д.

Отже нині садять і сіють те, чим можна удержати добрі корови, а молоко від них збувати в кооперативні молочарні. Молоком зпід кружлівки та сирваткою плекається добрі, легко тучні англійської раси безроги. Сіють та садять і те, що дає змогу удержати більше число доброго сорта курей. Уміле їх плекання, як доказують досвіди вчених господарств і статистика краю, може дати чи не найбільші доходи з усіх галузей господарства. Кромі того вчасна городовина, якої тепер уживається більше, як перед війною, дає спритним господиням вже немалі доходи; в гарніших околицях винайм чистеньких кімнат гостям, харчування їх в часі вакацій— дають теж великий дохід.

Отже, панове господарі, бачите, як то новітнє господарство пересунулося з чоловічих рук у жіночі. Томуто й усі поступові народи дбають якнайбільше про те, щоб попри освіченого господаря не менше освіченою, поступовою була й господиня. Без того він кроку не зробить у свому господарстві. Тому тепер по всіх краях побіч чоловічих господарських шкіл чи не більше ще є жіночих. Чехи, данці, німці й інші народи не видадуть замуж дівчини, доки не покінчить доброї господарської школи. І в Польщі вже йде той клич і поляки мають кількадесять господарських жіночих шкіл, з яких сотні свідомих господинь виходять рік-річно. У нас нема, на жаль, ні одної господарської жіночої школи, тому тимбільша є потреба в тому, щоб жіноцтво хоч через товариства, жіночі гуртки, книжки, часописи й курси обзнакомлювати з тим, що творить добробут теперішнього господарства. Без вирахування з олівцем у руці, що нам в господарстві оплачуєтся, а що приносить втрати, без використання кожного нового господарського досвіду, без співпраці жінок враз із мущинами — нема сьогодні мови про добробут нації. Тому народнім гріхом є лишати на боці тих членів її, від яких у першій мірі залежить наш економічний розвиток.

Те саме відноситься й до промислу, ремесла, торговлі, кооперації. Від когож вони залежать — чи не в найбільшій мірі від свідомого, розумного, зорганізованого жіноцтва? Таж ви, панове господарі, можете собі, що хочете радити, можете ухвалювати клич „Свій до свого", організувати, відкривати кооперативи, — а як не поможуть вам у цій праці жінки — нічого з того не буде! Хтож все до хати купує, хто продає набіл, яйця, городовину й усе з дрібного господарства, хто цю вашу спільну працю по більшій частині вносить в шахрайські чужі руки? Жінки господині! І багато ще треба буде освідомлюючої праці, щоб жінки зрозуміли свій обовязок, свій і своєї родини інтерес в тім, щоб ні сотика не дати в чужі руки, щоб вони знали, що треба радше без неодного обійтися а не збогачувати чужих, ворожих нам людей.

Але коли хочемо в тім напрямі помочі від жіноцтва, зрозуміння, підтримки, то треба дати змогу тому жіноцтву розібратися, в чім тут річ іде. Треба, щоб воно бувало в читальні, ходило враз з вами на просвітні, кооперативні чи господарські збори-анкети, щоб висказувало свою думку й потреби, щоб навіть увійшло в заряд тих наших інституцій, бо лише тим способом заінтересуєте його, втягнете до тої преважної акції, якою є наше економічне відродження.

А здоровля родини, чоловіка, дітей — в чиїх воно руках, як не жінки-матері? Хібаж можна до цього часу, як то у нас часто буває, жити так, як жили колись наші баби, діди? Хібаж можна варити те саме і на той самий спосіб, як вони варили? Хібаж можна в теперішньому часі, де так далеко зайшла наука про здоровля, давати їсти хорим і здоровим, дітям і старим, з одної миски? Хібаж можна не знати, чим і як годувати дітей та хорих? Хібаж годиться матері-господині не знати, як берегтися від хоріб, як їм запобігати, не дозволяти їм поширюватися?

Вже в цілому цивілізованому світі забуто знахорок та знахорів та ріжні забобони, які ще декуди по наших темніших селах тільки лиха нераз накоять! А тому всьому покладе кінець лише розумна, просвічена матір-господиня, в якої руках здоровля й життя родини.

Ще є одна з найважніших для нації справ, а це виховання наших дітей. Нагадайте собі, з чим вас батьки й матері в світ випровляли, що вам дали на дорогу життя? Чи знана є українцям ця любов батьківщини, яку вщіплюють в душі своїх дітей хочби наші сусіди? Чи знаєте ви цю гордість на своє походження, на свою історичну минувшину, яку дають на дорогу життя своїм дітям свідомі матері інших народів? Чи знаємо ми, українці, боронити своїх народніх прав, своєї віри, своєї мови, своєї рідної школи, як це інші народи, а передовсім їх матері-жінки роблять? Таж польки як львиці кинулись до оборони своїх дітей, як їм приходилося попри рідну вчитися й української мови! Тоді, коли їх дітям під москалем чи німцем не було дано рідної мови в школах, вони цілу війну зводили, уладжували бойкоти, підпольну, скриту науку рідної мови вели. Вони вповали в душі своїх дітей свідомість тої великої кривди, яку завдавав їм ворог, вони виховували їх в бажанню мести, в бажанню скинути ті ганьблячі окови, що їх давили в бажанню за всяку ціну добути собі і своїй вітчині волю... Знайте: котрий нарід лише вибився з неволі, то ніде це не відбулося без участи, без найгорячішої участи його жіноцтва. Вічні невільницькі туркині скинули заслони з своїх облич, вийшли із гаремів і взяли участь у праці над відродженням свого народу. Китайки, до недавна заскорузлі в старих забобонах, і вони нарівні з мущинами взяли участь у боротьбі за визволення своєї країни з чужинецького панування.

А чиж наше жіноцтво інше? Чи воно не потрапить таксамо чинно взяти участь у всьому нашому життю, у визвольних наших змаганнях? Потрапить! Воно в нас чесне, працьовите, не зіпсоване війною, корчмою, вистоюванням попід панські пороги. Воно завзяте в доброму ділі, як це ми вже нераз мали нагоду переконатися — воно спосібне й господарне, чого дало докази у так тяжкому положенню, в якому ми були в часі війни. Треба лише звернути більшу увагу на нього, треба трохи праці зі сторони нашого проводу, треба заохоти й малої хочби помочи зі сторони інтеліґенції, особливо інтелігентного нашого сільського і міського жіноцтва, а побачимо, як скоро зміниться наше положення на ліпше, якою скорою ходою зближатисьмемо до цілі: до ясної світлої мети — духового й економічного визволення народу!

Сенаторка Олена Кисілевська.

Світовий комуністичний конґрес в Москві.

Світовий комуністичний конґрес, який радить тепер в Москві, важний і цікавий з ріжних причин. Так, як на великих маневрах, комуністи цілого світу роблять там перегляд своїх сил і викладають пляни до дальшої боротьби. Когож вони вважають своїм найбільшим ворогом? Теперішній головний командант Комінтерну, Бухарін, сказав це відкрито. Головним ворогом комунізму він, очевидно, визнав т. зв. буржуазний світ, себто всі держави і народи, в яких нема комуністичної влади. Але побіч буржуазії теж — соціялістів. Так таки справді! Проти соціялістів звертається ціла ненависть комуністів. І це зрозуміло. Бо соціялісти і комуністи—діти тої самої мами. А знана річ, що ніхто себе так завзято не ненавидить, як найближча фамілія, коли розсвариться. Комуністи і соціялісти боряться за впливи серед робітництва, а крім цього теж за впливи серед селянства, боряться тими самими кличами, тими самими засобами, отже як конкуренти, що продають той самий товар — найбільше себе ненавидять.

І тут власне цілий гак. Візьмім нпр. людину, котра увірувала в соціялізм. Добре. Але до котрих соціялістів пристати? Комуністи вішають всіх собак на соціялістах, а останні на комуністах. В нас теж — візьміть до руки котрунебудь з ґазет інтернаціоналістичної масти. Найдете в них лайку на всі інші групи і вихвалювання себе як одиноких, правовірних соціялістів. А чому? Бог святий знає... І це є доказом, що в головних питаннях між інтернаціоналістами нема згоди, бо інакше вони не поборювалиб себе так завзято, як це є на ділі. Отже найкраща рада, яку наше селянство повинно їм дати, є така рада, аби панове інтернаціоналісти всіх груп і відтінків перше висварилися і вилаялися до краю, а покищо народ оставили в супокою. З ними можнаб балакати щойно тоді, коли вони всі вспіють згідно сказати: куди йдуть і якими шляхами? Розвал інтернаціоналістичного табору на множество груп і партій, які заїдаються до крови, є найкращим показчиком, що цей табор живе та розкладається, що держиться він здебільшого тільки піддержкою посторонніх сил і власне тому, що не має здорового ґрунту під ногами — такий крик і гармідер довкруги себе робить. Хто сильний і свідомий правди голошених кличів, той не стане так горлати і визивати інших, як це роблять наші панове інтернаціоналісти.

Наради комуністів у Москві показують, що в останньому часі вони в цілому світі потерпіли самі невдачі. Сподівалися комуністи, що в Західній Европі, себто в Англії, Франції і Німеччині — ось-ось вибухне революція! Але тепер самі признають, що помилялися, бо „капіталізм" там не тільки відзискав передвоєнний рівень, але ще й далі розвинувся та скріпився. Що більше! Коли взяти карту (мапу) Европи і потягнути на ній лінію напоперек від північного-сходу на південний захід, починаючи від Ковна на Литві до Мадриту в Еспанії, то ми побачимо, що на півдні від тої лінії, отже в таких країнах, як: Литва, Польща, Румунія, Мадярщина, Італія й Еспанія (а в Азії — Туреччина), панує т. зв. **фашизм**. А фашизм — це безоглядний ворог не тільки комунізму, але навіть і соціялізму, ворог, який зі соціялістами і комуністами здебільшого цілком не панькається, а розправляється з ними такими самими засобами, як це роблять комуністи там, де вони мають владу в руках: терором, тюрмою і шибеницею. Чи таке положення в Европі показує на близькість революції, про яку все стільки балакали і балакають большевики?...

Переконавшися, що на Европу нема чого надіятися, большевики обернулися на схід, до Азії, головно до Китаю, де від літ йде національна революція. В останніх роках большевики страшенно піддержували китайську революцію, надіючись, що з неї, як в Росії, згодом виникне большевизм. Але смертельно перерахувалися. Китайські революціонери, правда, використали большевицьку допомогу в боротьбі з чужинцями, які панували в Китаї або використовували і визискували економічно Китай (Японія, Англія). Та поборовши ворогів і прогнавши їх з Китаю, китайці одночасно безцеремонно розправилися і з большевиками. Тепер самі большевики признають, що ставку на Китай програли. І обернулися до Індії та до інших азійських країн. З яким успіхом? Побачимо!

Зневірившися в сподівання на близькість революції в світі, большевики тим більшу надію покладають на одну річ, яка ще їх може вратувати: **війну**. Всі комуністичні промовці в Москві на всі лади підчеркують небезпеку великої світової війни, котра, як вони кажуть, вибухне вже в найближчому часі. Большевики твердять, що таку війну проти них підготовлює Англія, яка помалу збирає одну державу, за другою й озброює проти совітського союзу. Ба навіть наш національний табор, а зокрема нашу партію: Українське Національно-Демократичне Обєднання, як знаємо,

большевики причепили до такої спілки.

Розуміється: всі ті балачки є звичайною нісенітницею, в котру, здається, самі большевики не вірять. Анґлія й інші держави в Европі не хочуть большевизму. Але не хочуть його в себе, в своїм нутрі. Та ніхто тепер теж не мішається до того, що діється внутрі б. царської Росії, себто на области совітського союзу. В Зах. Еврпі кажуть: коли ви москалі, українці, білорусини, грузини і як там ще інші народи називаються — зносите большевицький лад і панування комунізму над собою, то, видко, вам з ним добре і ви його хочете. Чогож нам пхатися до ваших справ і вщасливлювати вас якимись порядками, до яких ви може ще не доросли або яких взагалі не хочете? Жийте собі в мирі і гаразді, а ми тільки хочемо з вами так торгувати чи бути в таких господарських взаєминах, як з іншими народами світу. Більш нічого.

Ось становище Зах. Европи до большевизму. Але є ще інша річ. Є в Зах. Европі страшенно багато ріжних справ, котрі самі про себе грозять збройним вибухом. Побідники великої світової війни, коби здорові, такий мир зробили, такі порядки завели і так ріжні держави повикроювали, що тепер тут більше ненависти і більше несправедливости та кривди, ніж було до війни. **Отже тут лежить справжня небезпека війни!**

Большевики знають про це і вони на це й рахують. Вони сподіються, що з війною перекинуть до Европи і полумя революції. І треба безсторонно признати, що тут вони готові не помилитися. Тут вони готові справді виграти.

Д-р Павло Лисяк.

Два парляменти.

Коли Мусоліні захопив в Італії диктаторську владу та з парляменту зробив собі сліпе знаряддя одиничної своєї волі, тоді частина послів покинула парлямент, перейшла до палати на т. зв. авентинській горі і творила там другий, опозиційний до диктаторської влади, парлямент. Правда, Мусулінієму вдалося репресіями зліквідувати той авентинський опозиційний парлямент, але історія записала той вчинок послів, як виступ *в обороні демократії*, в обороні парлямнтаризму — проти затій зробити з парляменту підвладний орґан урядової влади. І тому, хоч італійським демократам покищо не повелося, їх приклад находить у світі щораз нове наслідовництво.

Поміж хорватами і словінцями з одного боку та сербами з другого йде завзята внутрішня боротьба. Ці три народи (разом із невеликою скількістю магометан та поважною „меншістю“ македонських болгар) творять одну державу яка й зоветься *Югославією*, „королівством сербів, хорватів і словінців“. Але серби хотять у цій *спільній* державі верховодити, хотять зробити з держави кількох національностей одну національну (сербську) державу і трактують хорватів і словінців як громадян „другої катеґорії“.

В Югославії істнує теж парляментаризм. Але завдяки урядовій сербській політиці і завдяки виборам, які югославянський уряд все переводить в односторонню користь сербських „радикалів“ (так зветься найбільша сербська партія гнобителів), хорватські і словінські посли є в югославянському парляменті (він зоветься „скупштиною“) у меншости і творять там опозицію, якої серби не слухають та яку все переголосовують. І коли ця служба югославянського парляменту недемократичній сербській урядовій політиці централізму й деспотії дійшла так далеко, що один сербський посол таки на засіданні парляменту застрілив двох селянських послів хорватів і трьох інших ранив, хорватські і словінські посли покинули геть парлямент, переїхали до столиці Хорватії Загребу і створили там гейби другий, опозиційний до урядового, парлямент. (Про події в Югославії ми вже писали та й у цьому числі пишемо окремо про смерть славетнього хорватського провідника, Степана Радіча, який таки не видужав із рани, отриманої від кулі сербського посла.)

В *Румунії* теж є буцім то „парляментаризм“, але й там уряд зробив собі з парляменту збіговище людей, послушних кожному кивкові реакційних румунських диктаторів. У цілому світі є відома назва „румунських виборів“, які тамошній уряд переводить на глум усякому поняттю свободи та демократії. Ріжними шляхами йде в Румунії боротьба поміж нечисленною парляментською демократичною опозицією (в її рядах є передовсім румунська селянська партія, та всі нерумунські народи, себто т. зв. „меншости“) та урядовою „більшістю“. Аж ось довідуємося, що тиждень тому всі опозиційні посли з румунського парляменту та ще й усі кандидати на послів із останніх виборів, які провалилися виключно завдяки урядовому терророві, — зїхалися в Букарешті, проголосили істнуючий парлямент нелеґальним і заявили, що *вони* є справжніми представниками народу, бо вони боронять народоправство (демократію) проти затій урядової диктатури. Таким робом і в Румунії повстали гейби два — леґальний і нелеґальний — парляменти

В *Єгипті*, під натиском анґлійців, єгипетський уряд самовільно розвязав парлямент і заповів оголошення такої зміни конституції, яка далаб урядові диктаторську владу та відсунула представників народу від впливу на хід державних справ. Тоді націоналістичні посли розвязаного парляменту потайки зійшлися і проголосили зрадниками міністрів, які доконали державного замаху; єгипетські посли заявили, що парлямент істнує дальше і жде лише відповідної пори, щоби закликати цілий нарід до оборони своїх насилуваних прав.

Так ось бачимо, що демократія найшла новий спосіб боротьби проти розпаношеної реякції. Є це ще одним доказом, що нарід завжди найде нові шляхи, якими йтиме до своєї свободи і ніколи не злякається насильства, хочби воно йшло під плащиком „парляменту“. Бо не в назві річ, а в суті справи.

Градові бурі й тучі.

Найбільше нещастя нашого села.

В останніх тижнях навістили деякі околиці нашого краю страшні бурі й тучі, що наробили дуже богато шкоди. Не треба й казати, що розпука населення, яке вже туй-туй мало збирати плоди своєї праці, велика. Обовязком тих, що не потерпіли, є помогти всім тим, що на них упало нещастя.

Нижче подаємо на основі дописів наших читачів короткий огляд того нового стихійного нещастя, що впало на деякі наші села.

В селі Ліщині, пов. Бібрка, впав дня 2. серпня в год. 2. попол. дуже сильний град вагою до 30 дкґ. і за 15 хвиль знищив цілковито всі засіви. Громада понесла шкоду на просторі ок. 1.000 морґів на яких 400.000 зол. Град знищив також села Калинівку, Орішківці, Русятичі, а частинно Голдовичі, Юшківці, Фрагу і Підкамінь. У Ліщині завязався парохіяльний допомоговий комітет.

У Турчанщині градова буря знищила цілу велику полосу засівів від Мохнатого по Дзвиняч і Боберку. Пропав не тільки овес, але й сіно. Шкоди оцінюють на півтора міліона золотих. До того разом з градом упав на траву якийсь порох (осад), так, що худоба тої трави не їсть зовсім.

В четвер 2. серпня навістила Рогатинщину страшна буря з градом. Наслідки катастрофічні. В деяких місцях падав град як бульба і знищив усе збіже і ярину до тла. В селі Заланові град повибивав усі вікна, поломав дерева як овочеві, так і придорожні. Село це стоїть накраю голоду, бо град навіть виломав гілля бараболі. Особливо постраждали села Заланів, Дібринів, Стратин, Підкамінь, Ягнуш, Мелна.

Справоздавчі віча.

БОРИНИЧІ.

Дня 8. липня ц. р. відбулося в **Бориничах** справоздавче посольське віче УНДО, на яке прибули сен. д-р Корнило Троян і посол Володимир Кохан та селяни з дооколичних сіл. Віче отворив о. Константин Донарович, місцевий парох, і покликав до президії господаря Гриня Лускавця на предсідника й Андрія Ленишина та Григорія Артима на секретарів. Предсідник уділив голосу послові Володимирові Кохановi, який зложив звіт з діяльности Української Парляментарної Репрезентації. Промову вислухано з увагою, хоч деякі сельробівські ватажки старалися перебивати своїми безглуздними увагами. По нім забрав голос сенатор д-р К. Троян, котрий на вступі дав належну відправу сель-робам, а відтак виголосив прегарну річеву промову, яку вислухали всі дуже уважно і приняли гучними оплесками. Потім звернулися деякі селяни з запитами і просили порад, на що давав відповіди сенатор д-р К. Троян. Особливо цікава була кінцева дискусія, в якій аґенти сель-робу виступали з закидами проти політики УНДО. На всі ті закиди давав сенатор д-р Троян такі влучні і переконуючі арґументи, що сель-роби чулися безрадні і побиті, а навіть багато їх прихильників, ними збаламучених, признавало повну слушність виводам нашого сенатора. — Віче одобрило становище нашої Парляментарної Репрезентації вповні.

БРІДЩИНА.

Дня 22. липня ц. р. відбулося справоздавче віче посла Вислоцького в селі **Заболотці.** Село Заболотці, розбите перед виборами на кілька партій, головно сельроб-правицю і лівицю, починає поволи отрясатися зі свого затуманення. Присутні на вічу кількасот громадян висказалися за програмою Українського Національно-Демократичного Обєднання і жаліли, що так легко повірили сельробівським демаґоґам. — Вечером того самого дня відбулося справоздавче віче в селі **Рожневі.** Це село одно із свідоміших в околиці і голосувало ціле на листу УНДО. Віче було дуже численне, настрій бадьорий. На обох вічах посол Вислоцький приймав побажання і скарги від виборців до полагодження в соймі.

Дня 29. липня ц. р. відбулося пос. справозд. віче в **Смільній.** На віче прибули селяни з дооколичних сіл, реферував посол Вислоцький. Настрій віча був дуже гарний і бадьорий. Вічевики однодушно ухвалили довіря Українському Посольському Клюбові, одобрили програму УНДО, напятнували інші українські партії і їх послів, які розбили один виборчий національний фронт і не вступили після виборів до Українського Клюбу. Внесено до посла богато зажалень та інтерпеляцій. Підчас промови переривав послові кілька разів поліційний аґент, який прийшов на віче і який хвалився, що зробить за промову посла карне донесення до прокураторії так, як зробив вже раз карне донесення на посла Вислоцького та посла о. д-ра Пелліха за промови на вічу в Бродах.

КОМАРЯНЩИНА.

Дня 22. липня ц. р. відбулося посольське справоздавче віче в селі **Бірчу.** На віче прибув посол Гр. Тершаковець, який здав звіт з діяльности Української Парляментарної Репрезентації і виголосив реферат про політичне й господарське положення українського народу під Польщею. Після реферату присутні ухвалили повне довіря для діяльности й тактики Українського Посольського Клюбу. — Того самого дня вечером відбулося таке саме віче в **Порічу Задвірнім.**

ЛЬВІВЩИНА.

Дня 7. липня ц. р. відбулося в **Волкові** справоздавче віче посла І. Ліщинського. З Волкова, Милятич і Загіря, громад, в яких українське населення становить уже меншість, зібралися щонайкращі громадяни на парохіяльному обійстю і з великим зацікавленням вислухали посольського реферату. В президії віча засідали пп: Володимир Вавришин з Милятич, Федь Заторський із Загіря і Кость Лопко з Волкова. В названих громадах нема між українцями найменших проявів національного життя. В школі майже зовсім не вчать української мови. Тому „Просвіта“ й інші наші установи мусять звернути свою увагу на ці громади. Скільки то нашої інтеліґенції у Львові, а тут під самим боком нема якось кому занятися нашим національно загибаючим селянством! — Того самого дня відбулося таке саме віче в **Жиравці.** На громадській площі зібралася понад тисячка громадян обох полів з Жиравки й сусідніх сіл. Зокрема старша молодь виявила велике заінтересування вічем. До президії віча увійшли громадяни: Тимко Карпа і Микола Федак з Жиравки і Герасим Каліцинський з Милятич. Завдяки кільком селянам-патріотам, зокрема старому діячеві Тимкові Карпі, Жиравка станула в рядах кращих громад львівського повіту. До недавна брилівське село, але майже в цілости віддало свої голоси на 18-ку. Поважна вічева дискусія вказує на те, що жиравчани добре орієнтуються в наших національних справах. Жалувалися вони між ін. на страшні дороги (хоча від Львова віддалені лише 12 клм.), на дорожню опалового дерева в лісах Потоцького (сяг коштує 95 зол., фіра збираного дерева 20 зол.) і на шикани маґістратських та поліційних службовиків при постою у Львові.

В неділю 8. липня ц. р. прибув до **Кугаєва** посол Іван Ліщинський. На подвірю гром. Блащука зібралася тисячна маса громадян обох полів з Кугаєва, Підтемного і Загіря. Посла привитав гарною промовою неструджений місцевий діяч п. Іван Ціцяла. Провід віча обняли громадяни: о. Олекс. Мійський з Волкова, Степан Кошилінський з Підтемного і Павло Фелишин з Кугаєва. По промові посла Ліщинського віче висказало одноголосно довіря і [illegible] У. П. Репрезентації за її становище і працю у варшавському соймі. Слід зазначити, що зараз по виборах побачили куґаївці, який промах поповнили вони в часі виборів, віддаючи свої голоси за 26-ою. На цю дорогу звів їх знаний львівський кирàнник Іван Вовк, родом з Кугаєва, який нині не може вже в своє село показатися, а також сельробівський друкар Іван Ґоть. — Того самого дня відбулося віче в **Товщеві.** Велику салю читальні „Просвіти“ виповнили громадяни обох полів Товщева і сусідніх сіл. Провід віча спочив у руках о. Івана Слободяна, пароха Товщева, п. Олекс. Машталіра з Черепіна і п. Івана Лещака з Толшева. Місцеві москвофіли (одинокі в повіті, що мають читальню Качковського) не прийшли на віче лише тому, що вони обходять здалека читальню „Просвіти“. Товщівські українці, взяті в два огні, москвофільський і польський, держаться все таки кріпко, головно завдяки свому неструдженому провідникові п. Іванові Доманському. Вони мають гарний читальняний будинок, кооперативу і взагалі ведуть провід у цій спольщено-брилівській окрузі.

ТЕРЕБОВЛЯ.

Дня 10. липня ц. р. відбулося в **Теребовлі** справоздавче віче послів і сенаторів 54-ого округа, на яке явились сенатори д-р Горбачевський і Василь Бараник та посли о. Куницький і д-р Заваликут. Віче отворив в імени Пов. Комітету УНДО в Теребовлі д-р А. Заплітний, привитав прибувших послів і сенаторів та вказав на вагу справоздавчих віч, які повинні встановити тісний звязок між послами і сенаторами та їхніми виборцями. Посли і сенатори, зіткнувшись безпосередньо з виборцями, входять в їх думки і потреби, а виборці присвоюють собі цілі і завдання та тактику своїх послів. — До президії віча вибрано о. Ст. Мохнацького, Петра Ганчара і М. Кобильняка як секретаря. Зібрані вислухали з великою увагою справоздання з діяльности послів та сенаторів і зі своєї сторони ставили ріжні запити, прохаючи ріжних пояснень. По ухваленні актуальних резолюцій на внесення селянина з Ласковець М. Рогатинського зібрані на вічу ухвалили одноголосно Українському Соймовому і Сенатському Клюбові своє повне довіря та заявили, що тактику тих клюбів уважають за свою і все і всюди ті клюби підтримають у їх діяльности. По відспіванні „Ще не вмерла“ і „Не пора“ розійшлись учасники віча піднесені на дусі домів.

ТОВМАЧЧИНА І СТАНИСЛАВІВЩИНА.

Дня 7. липня ц. р. відбулося посольське справоздавче віче в читальні „Просвіти“ в Ляцькім Шляхотськім. Реферував пос. о. Михайло Ганушевський. Присутні в числі більше як 600 осіб із зацікавленням вислухали звіту свого посла з дотеперішньої праці Українського Парляментарного Клюбу і реферату про сучасне політичне положення українського народу. Присутні довготреваючими оплесками одобрили тактику Українського Парляментарного Клюбу і в низці інтерпеляцій до посла о. Ганушевського просили м. ін. взяти їх громаду в оборону перед комісарщиною, підтримуваною товмацьким старостввом. — Дня 12. липня ц. р. відбулося справоздавче віче під голим небом в **Марківцях.** Село Марківці, збаламучене ріжними несовісними аґітаторами, виказало при соймових виборах велике розбиття і щойно тепер починає прозрівати. Звіт з посольської діяльности здав о. посол Ганушевський, який представив також зібраним програму Українського Нац.-Дем. Обєднання і завізвав присутніх до політичної орґанізації. Всі присутні з одушевленням вислухали звіту посла і висказали Українському Клюбові горячу подяку за оборону селянських інтересів. Ані один сельробівський аґітатор не мав відваги відозватися. Нарід пізнав, що клевети, кидані на УНДО, є дійсно тільки клеветами. — Дня 15. липня ц. р. відбулося

велике посольське справоздавче віче в Братківцях. Звіт з діяльности Української Парляментарної Репрезентації здав о. посол. М. Ганушевський. Присутніх було около 700 осіб, які після вислухання реферату висказали повне одобрення і подяку за дотеперішню діяльність послів і сенаторів УНДО.

БОРЩІВЩИНА.

Заходом Повітового Комітету УНДО в Борщеві відбулися в борщівськім повіті посольські справоздавчі віча в цих громадах: Дня 24. VI. ц. р. відбулося велике справоздавче віче в **Білівцях** над Дністром, в якому взяло участь понад 5.000 громадян майже з цілої Мельниччини. На віче прибув о. посол пралат Куницький, назустріч якому виїхала кінна бандерія зі 100 їздців. У селі повитали громадяни свойого посла хлібом і сіллю і з великою увагою вислухали його посольського звіту, після чого одноголосно одобрили тактику Українського Парляментарного Клюбу і висловили йому повне довіря. Після того присутні поставили цілу низку інтерпеляцій, запитів і скарг до свойого посла. Віче відбулося дуже величаво і справді піднесло на дусі й заохотило до дальшої праці і боротьби всіх громадян Мельниччини. — Дня 25. червня ц. р. перед полуднем відбулося посольське справоздавче віче в **Більчу Золотім** при участи около 2.500 людей з Більча і всіх дооколичних сіл. Посла Куницького провела зі співом кінна бандерія на площу перед читальню, де відбулося віче. Перед самим вічем о. посол відвідав ще місцеву захоронку, де зібрана дітвора привитала його співом і деклямаціями. Після вислухання посольського звіту присутні одноголосно одобрили тактику Українського Соймового Клюбу, а потім виступили з цілою низкою скарг на зловживання адміністраційної влади. — Того самого дня пополудні відбулося справоздавче віче в **Шершенівцях** при участи около 300 місцевих громадян. Вічем проводив о. Дмитерко з Мишкова. Вічевики, вислухавши посольського звіту, висказали однодушно своє довіря до Української Парляментарної Репрезентації. — Дня 26. червня ц. р. відбулося посольське справоздавче віче в **Глубічку**. Присутніх, не зважаючи на робучий день, було понад 400 осіб. Село Глубічок належить до найсвідоміших сіл Борщівщини, а його громадяни з великою радістю і захопленням витали свого посла і дякували йому за память про них і за його працю. — Того самого дня пополудні відбув о. посол Куницький справоздавче віче в **Жилинцях**. На вічу явилося около 300 осіб, проводив о. дек. Курдидик з Циган. Вічевики з одушевленням витали свойого посла і вислухавши його посольського звіту, щиро дякували йому за память. Опісля ставили низку запитів і жалувалися головно на переміну місцевої української школи на чисто польську. Село Жилинці дуже свідоме і недавно на окремому прогибіційному вічу ухвалило заборонити продажу алькоголю на своїй території. Інші села Борщівщини повинні піти за його прикладом.

РОГАТИНЩИНА.

Дня 5. серпня ц. р. відбулося посольське справоздавче віче в селі **Любші**, рогатинського повіту, на якім явилося около 1.5000 громадян я Любші й околиці. Віче отворив іменем Повітової Орґанізації УНДО д-р С. Гладкий, проводив л. Мацьків зі Стрілиск. Звіт з діяльности Парляментарної Репрезентації здав посол С. Кузик. Після звіту промовляв ще п. Мацьків і на його пропозицію віче одноголосно ухвалило резолюцію, в якій одобрено тактику Українського Парляментарного Клюбу, а дальше резолюції в справах шкільних і ґосподарських. Після віча відбувся величавий сокільський фестин, на який прибули „Соколи“ і „Луги“ з дооколичних сіл. В імени сокільської та лугової орґанізації витав посла Кузика п. І. Шулим, на що посол Кузик відповів горячою промовою, в якій заохотив „Соколи“ і „Луги“ до карности і самоосвіти.

З орґанізаційного руху.

Повітовий Нар. Зїзд в Підгайцях.

В четвер дня 26. липня ц. р. відбувся у **Підгайцях** Повітовий Народній Зїзд для полагодження деяких біжучих орґанізаційних справ. На повітовий зїзд, що відбувся в салі читальні „Просвіти“ на Старому Місті — самі Підгайці, осередок великого українського повіту, власної салі не мають і під тим оглядом творять сумний виїмок у краю, — прибули численно відпоручники громад з цілого повіту, між ними кільканацятьох священиків. Зїзд отворив п. Олекса Яворський, а проводив йому о. Корнило Куницький з Шумляк Великих. Реферат про наші внутрішні політичні і партійні відносини виголосив посол д-р Баран, підчеркуючи потребу партійної солідарности з виключенням особистих порахунків. У другій частині свого реферату представив посол д-р Баран діяльність Української Парляментарної Репрезентації в часі минувшої сесії та її відношення до клюбу українських соціялістів-радикалів. По рефераті посла д-ра Барана відбулася ширша дискусія над справами політичними й орґанізаційними, в якій промовляло більше число учасників, з котрих неодин висказував побажання усунення місцевих особистих терть і непорозумінь та задержання єдности національного фронту. Так воно і повинно бути і Підгаєччина, що в цілости причисляє себе до УНДО і на листу ч. 18 дала майже 100 відсотків усіх українських голосів, має дати примір іншим повітам щодо партійної єдности і карности.

Повітовий Народній Зїзд у Турці.

У дні 1. серпня ц. р. відбувся в Турці черговий П.Н. Зїзд. Було на ньому 198 делеґатів з 37 громад турчанського повіту. З того 9 священиків, 4 учителів, 4 жінки і 181 селян. Проводив Зїздові д-р М. Кондрат, голова П Н. К., який відкрив Зїзд, здав звіт з діяльности П Н. К. за останній рік і уділив голосу присутнім на Зїзді соймовим послам А. Максимовичеві і Д. Величковичеві. Після обговорення ними дотеперішньої праці Української Парляментарної Репрезентації і після дискусії, в якій забирали голос о. П. Гуль з Дністрика Дубового, В. Панас з Тарнави і В. Кричківський з Ільника, ухвалив Зїзд абсолюторію уступаючому П. Н. Комітетові і вибрав на внесок о. І. Тимчука з Беньови поновно головою П. Н. К. д-ра М. Кондрата, адвоката в Турці, а членами П. Н. К. трьох священиків, одного учителя, двох міщан і чотирьох селян. Опісля Зїзд висказав довіря Українському Соймовому Клюбові й ухвалив резолюцію за оснуванням української ґімназії в Турці. Врешті голова д-р Кондрат зреасумував усі справи, які порушено на Зїзді, котрий мав дуже поважний і річевий характер, подякував делеґатам за численну участь і замкнув Зїзд. Присутні відспівали „Ще не вмерла“ і під найкращим враженням опускали салю нарад.

Що чувати у світі?

Смерть і похорони Степана Радіча. Великий хорватський провідник таки не видержав тяжких ран і помер 10. ц. м. Похорони його відбулися в Загребі 12. ц. м. при участи кількадесятьох тисяч селян. За домовиною ішла родина помершого, представник короля ґен. Матіш, командант четвертої армії, і посли хорватської коаліції. Виголошено тільки одну промову. Похорони відбулися в повнім порядку. На місце помершого Радіча вибрано головою парляментарної фракції хорватської селянської партії заступника голови хорватської сел. партії Владка Мачека.

Чисельний стан литовської армії. Польська преса передає зі зрозумілим заінтересуванням звідомлення про чисельний стан литовської армії. Після останніх обчислень має литовська армія 3 дивізії, які підчас мира представляються в числі 1.300 офіцирів і 20.000 підофіцерів та рядових. На технічне випосаження литовської армії складаються: 52 легких і 12 важких гармат, 600 легких і 350 важких скорострілів 44 літаки і 33 човги. Штаби згаданих 3 дивізій поміщені в містах: Порневицях, Марямполі і Ковні. Підчас війни числить литовська армія 100.000 війська, крім стрілецьких орґанізацій і шаўлісів (добровольців). Разом можуть литовці виставити на випадок війни армію в силі яких 300.000 люда.

Революція в Бразилії. В Бразалії вибухла знов революція. Найбільші заворушення там у полудневій Бразилії, головно в тих околицях, де живуть українські еміґранти. Втікачі з місць, обнятих революцією, оповідають, що вона поширюється чимраз більше й охоплює чимраз більше людей. Сусідні держави, прим. Параґвай, стягають на всякий випадок свої війська над границю Бразилії.

Перед виборами президента в Злуч. Державах. Передвиборча атмосфера в Злучених Державах стоїть тепер під знаком промов двох головних кандидатів на президента, Гувера і Сміта. Республиканець Гувер виголосив свою першу кандидатську промову в Лісенд Стемфорд в університеті Каліфорнії, дня 11. ц. м. На промову Гувера зїхалися представники республиканської партії зі всіх стейтів. Демократ Сміт промовляв перший раз в ґувернерському дому в Олбені, в стейті Ню Йорк. Кожний з кандидатів виголосить 15 великих промов. Усі промови будуть передані через радіо так, що 40 міліонів населення (бо стільки є радіоаматорів) буде їх рівночасно слухати.

Закінчення конґресу II. інтернаціоналу. Виконавчий комітет робітничого інтернаціоналу представив на соціял. конґресі в Брюсселі внесок в справі знесення смертної кари. Конґрес приняв через акламацію резолюцію в справі роззброєння. Одноголосно ухвалено маніфест до робітників світа, в якому стверджується, що мир не є устійнений, зброєння зростають, національні меншости находяться під утиском в богатьох краях, а демократія загрожена диктатурою, що є загрозою також і для визволення пролетаріяту. Трести опановують світ, капітал упромисловлює рільничі краї, злочинно визискуючи неорґанізований пролетаріят кольорових рас. З цілого серця інтернаціонал підтримує боротьбу працюючої кляси Польщі проти реформ, які під видом зміни форми конституції змагаються її знищити. Маніфест кінчиться осудом діяльности комуністів. У політичній дебаті на конґресі польський соціяліст Недзялковський ствердив, що небезпека фашизму в Польщі є більша, ніж судять на Заході. Розвязання нац. питання на Сході Европи, мовляв, не можливе, поки соціялізм головної народности має до діла з націоналізмом меншостей. Тому він витає радісно факт орґанізування в Польщі українських соціялістів. Щодо Литви, то ППС займає ясне становище: в жаднім випадку не може бути війни. ППС є відповідальною за долю демократії в Польщі і відповідальність ту свідомо бере на себе. На закінчення конґресу промовляв Гендерсон, дякуючи бельґійським соціялістам за видатне орґанізування конґресу. На тім конґрес закрито.

Новинки.

— **Підвишка залізничої тарифи в Польщі.** З днем 15. серпня ц. р. подорожіла значно залізнича тарифа в Польщі, аби уряд мав з чого виплатити підвишки до пенсій своїм урядовцям.

— **Хліб дешевіє.** У Варшаві оголошено нову знижку цін на хліб і муку. Хліб питльований житний коштує у Варшаві 64 сот. в детайлю (1 кґ.), мука 62 сот. за 1 кільоґрам. Комісія цін робитиме дальші старання в напрямі знижки цін хліба.

— **Безробіття в Бориславі.** Бориславська дирекція нафтових товариств „Премієр“ переводить численні редукції умових і фізичних робітників. На днях відбулося в Бориславі велике віче копальняних урядовців і робітників, яке демонструвало проти неоправданих редукцій. На вічу промовляв між іншими також посол Максимович.

— **Зїзд греко-кат. епископів.** З ужгородської „Свободи“ довідуємося, що на Успення Пр. Богородиці (28. серпня) має відбутися в Мукачеві на Закарпатті зїзд усіх греко-кат. епископів. У зїзді має взяти участь і митр. Шептицький, що поступить до Мукачева по дорозі з Риму.

— **З протестантського пастора — католик.** Відомий протестантський проповідник у Станиславові Федір Сташинський, що донедавна баламутив наш нарід протестантизмом, усунувся від протестантизму і повернув до греко-кат. церкви. Мотивом того кроку Сташинського стало переконання, що лютеранізм, кальвінізм і взагалі всякі секти у нас — це тільки вода на чужий млин, а в Станиславівщині це скріпляло лише німців-протестантів. Сташинський обіцяє висвітлити всі справи т. зв. евангельског руху у нас, щоб таким чином перестерегти перед цим рухом всі круги українського громадянства.

— **Нова залізнича лінія Львів-Луцьк.** Дня 9. ц. м. відчинили нову залізничу лінію між Львовом і Луцьком на Волині. Згадана залізнича лінія буде становити безпосередню комунікацію між Галичиною і Волинню. Комунікацію на новому торі започаткували товаровими поїздами. Особовий рух буде введений щойно за півтора місяця. Повне унормування залізничого руху на цілій лінії буде щойно 15. травня 1929 року.

— **Нові польські воєнні кораблі.** Польський уряд горячково побільшує воєнну фльоту. Крім побудованого на днях панцирника „Вихор“, кінчать новий панцирний корабель „Буревій“. Крім того будують для Польщі нові підводні лодки у корабельних робітнях Франції.

— **За увільнювання рекрутів.** Військова жандармерія арештувала у Львові військового лікаря Урбановича у звязку з поборовою аферою. Його посуджують у хабарництві. Перед кількома тижнями був майор Урбанович також арештований, але тому, що не було доказів його вини, його випустили тоді на волю. Тепер найдено при ньому суму 45.000 зол. і він не може виказатися, звідки він має у себе стільки грошей. В звязку з тою поборовою аферою у Львові арештували ще кількох посередників. Крім того арештували кілька осіб на провінції, головно в Тернополі. В мешканні лікаря Урбановича знайшли ще пізніше кілька тисяч долярів, які без сумніву належать теж до хабарів, що їх брав Урбанович.

— **Убивства по наших селах.** В Заліщиках зварила живцем свою незаконну дитину якась Ірина Семенюк. Нелюдську матір арештували. — В селі Дубівцях, в Калущині, вбили сільські парубки мешканця того села Льва Терлецького. — На гостинці біля Станиславова вбили сільського асесора з Вовчинець Григорія Новогородського. Вбийники арештовані. — Підчас забави в Олексинцях Старих, стрийського повіту, вбив парубка Петра Уринюка Іван Кащій. Убийник зголосився сам на поліцію. — В Хотимирі, товмацького повіту, вбила сокирою свого брата якась Катерина Петро, тому, що він не хотів погодитись на її вінчання.

— **Темні справи.** В борщівському повіті, на польсько-радянському кордоні, постріляла рад. прикорд. сторожа купця Давида Чорновая. Чорновая відвезли до шпиталю в Чорткові. — З кольоніяльної крамниці Шорра у Львові при вул. Казимирівській 8 зникав постійно товар. По довшому часі викрили справника, яким показався колишній субєкт у згаданій крамниці Іра Зільберштайн. Зільберштайна арештували. — При вул. Полтвяній ч. 41 у Львові постріляла трамваєвого кондуктора Левандовського його жінка, мабуть у приступі зависти. Її відставила поліція до тюрми. — У Варшаві зловили злодія святотатника Артура Лянґе. В останніх днях він ограбив кілька костелів у Варшаві і в околиці. — Біля Рембертова застрілила поліція бандита Данила Кіблера, правдоподібно убийника постерункового Ґняда. — В Самборі викрили великі зловживання на шкоду алькоголевого монополю. — В селі Олківцях на Волині зарубав пачкар Стефан Микита цілу родину свойого колишнього приятеля Івана Матвійчука з пімсти за те, що Матвійчук запроторив його в руки рад. жандармерії, а сам оженився з його колиш. нареченою. Микита, підпаливши хату, утік у ліси. — Невідомий злочинець убив Хаїма Швайцара, жидівського діяча, під Олькушом.

— **Один з героїв науки.** На днях помер у Празі доцент тамошнього університету Отто Горак. Він займався спеціяльними дослідами над туберкульозою (сухоти). В намірі переведення точніших обсервацій, звязаних з перебігом цеї недуги, він защіпив собі туберкулічні бацилі, провірюючи під мікроскопом зміни, які заходили в його тілі. Його досліди увінчалися успіхами і зустрінулися в науковому світі з великим заінтересуванням. Але він сам умер на чахотку, лишаючи овочі свойого труду й самопосвяти у виді наукового твору, який у найближчому часі появиться друком.

— **Смерть — або рак.** На Кубі виготовив національний комітет гіґієни проєкт, який давав би засудженим на смерть право вибору: виконання присуду смерти — або защіплення рака. Ті, які згодилисяб на защіплення рака, булиб віддані до диспозиції медичних факультетів. По дванацятьох роках, колиб засуджені були ще при житті, їх випускалиб на волю. Проєкт буде відданий під наради й голосування в парляменті.

— **„Синя кухня“.** Під таким заголовком поміщена в одному австрійському двотижневнику дуже інтересна статейка. В надії, що нею зацікавляться наші ґаздині, подаємо її в перекладі: Французькі дослідники комах у своїх дослідах над здоровими складниками у комах дійшли до висновку, що мухи почувають спеціяльну слабість до білої барви, натомісць синьої бояться. Наочно переконалися учені про це в той спосіб: вони замкнули громаду мух в кімнаті, що її стіни були вкриті синім шклом. Показалося, що мухи безрадно літають поміж стінами; щойно як потягнули по стіні білу лінію, вона зараз вкрилася мухами. Вчені радять малювати кухні синьою барвою, що зменшить значно кількість мух у кухні і через те причиниться до більшої чистоти й гіґієни в кухнях.

— **Цигани мусять служити при війську — на Мадярщині.** Мадярський уряд видав декрет, який наказує мадярським циганам покінчити з мандрівним життям і осісти на свобідних землях. Циганів буде обовязувати тепер право військового побору. Циганський „цар“ Герчіляг почав протестаційну кампанію проти того. По цілій Мадярщині розкидають летючки в яких цигани протестують проти обмежування „даних їм від Бога“ вольностей.

Дописи.

ДЕЛЯТИН. (Посвячення могили в память поляглих за волю України). Велике народне торжество відбулося в Делятині дня 22. липня 1928 року. Місто Делятин споминуло дуже торжественно память тих, що в світовій і визвольній війні полягли за волю України. Вже від довшого часу завязався в Делятині комітет, що під проводом місцевого селянина Дедерчука висипав на громадській площі на передмістю Шепелівка в місці, де сходяться два гостинці, високу могилу. Площу цю опарканено, а могила висока на кілька метрів, заросла зеленою травою, бо була ціла покрита дерниною. На могилу з долини провадять сходи. На могилі поставлено високий дубовий трираменний хрест, а на хресті дано великий бляшаний (на синьому тлі жовтими буквами) напис: Тим, що полягли за волю України. Ця висока і здалека видна могила пригадує зовсім могилу Шевченка. В день торжества устроєно під хрестом вівтар, а

цілу могилу і площу під могилою прикрашено жовто-синіми прапорами. По Службі Божій в місцевій церкві, котру відправив завідатель парохії о. Сенчук, по короткій принагідній проповіди о. адміністратора вирушив з під церкви величезний, бо кількатисячний процесійний похід під проводом оо. посла Ганушевського, катехита ґімн. о. Проця, о. адм. Сенчука і ще одного священика. В поході йшли також рядами в строях Луговики з Делятина і сусідніх сіл. Підчас походу, що тревав досить довго, бо з церкви до Шепелівки є 4 кільометри, співав на переміну місцевий добре зіспіваний хор і грала музика з Дори. По відправі на горі під хрестом панахиди промовив з могили до народу о. посол Ганушевський з питомим собі запалом, згадавши, за що ми шануємо память борців за волю України і віддавши честь їм іменем Української Парляментарної Репрезентації. По промові о. посла промовив адвокат д-р Юлій Олесницький зі Станиславова. Промова його була доповненням промови о. посла. По скінченню тої промови весь народ упав на коліна, а понад ліси і гори рознісся хорал „Боже великий, єдиний! Русь-Україну храни!“ Після того слідували вже численні народні і стрілецькі пісні, на переміну співані хором, то знов грані орхестрою. Свято залишило по собі великий ентузіязм. Память його лишиться в Делятинщині раз на все, а на високу могилу будуть делятинці ходити щороку з поклоном. За почин до цього свята і за переведення його в діло делятинці вдячні свому о. Сенчукові, що і сам стає і веде їх туди, де кличе їх народній обовязок

Присутній.

САМБІРЩИНА. (Посвячення стрілецької могили в Татарах). Молодь села Татар власними жертвами і силами висипала в селі біля гостинця високу стрілецьку могилу, на якій уміщено березовий хрест в память тих, що впали за волю українського народу. Дня 8. липня ц. р. відбулося посвячення цеї могили при участи великого двигу народу, трьох священиків і сенатора о. Татомира. Після панахиди за поляглих стрільців виголосив святочну промову сенатор о. Татомир, який вказав на те, що стрілецькі могили, — це наша скарбниця, з якої нарід має черпати нові сили до праці для здійснення своїх ідеалів. Дальше промовляли ще студ. Осип Турянський і студ. Осип Павлівський, який зказав на те, що тепер світ держиться одної засади: сила — це найвищий закон. Хто не має сили, не має свойого права ні волі. Тому сильна організація і народня солідарність нехай будуть нашим кличем на майбутнє. На закінчення промовив ще раз о. сенатор Татомир, який підніс гарне діло молоді і громадян села Татар, а присутні учасники з сусідних сіл трикратно піднесли оклик „Слава“. Свято закінчив короткою промовою місцевий священик о. Яремко. Вечером того дня відбулося в Татарах справоздавче віче, на якім реферував о. сенатор Татомир і промовляв о. Яремко. Свято стрілецької могили і справоздавче віче підняли на дусі і заохотили до праці всіх присутніх.

БОРИСЛАВЩИНА. (З культурно-релігійного життя). Між днем 18. червня і 2. липня ц. р. гостив у нашій околиці о. візитатор С. Метелля. Слухи ходять і широко розписуються часописи, як то в застрашаючий спосіб шириться у нас православний рух та рух сектанський. Загал певно думає, що в нашому нафтовому басейні вже не тільки розширилися всякого рода секти, але треба й церкви позносити, бо безвірство-комунізм запанували у нас всевладно... Як хто такої гадки, то помиляється грубо. Як мило, як любо було глядіти, як з кожної парохії, тимбільше з самого Борислава, на гарно убраних конях витало наше робітництво та селянство в козацьких строях любого гостя. Бандерії виїздили далеко-далеко назустріч о. візитаторові. День візитації — це день свята даної громади. При тріюмфальних брамах, які були убрані в національні прапори, витали о. візитатора громадяни при здвигу процесії хлібом і сіллю по старо-українському звичаю. Чужинець, ба навіть і свій, бачучи такий величавий церковно-національний похід з таким великим здвигом парохіян, дивувався, звідки таке привязання до церкви в цій „кітловині збирання народів“. Вороги церкви й нашого народу пінились зі злости, що наша церква вміє єднати всіх разом, уміє лучити церковне з національним. Урядовець, богатий промисловець, бідний робітник, селянин — усі зливалися в одно непроглядне море. Це запорука, що єдність і солідарність доведуть нас до сили, а тимсамим до побіди над ворогами!

ЛАДАНЦІ, пов. Перемишляни. (Кооперативне свято і віче). Дня 29. липня ц. р. відбулося величаве кооперативне свято в Ладанцях при співучасти послів о. д-ра Пелліха і Ст. Кузика. Свято отворено соборною Службою Божою, яку відправив о. д-р Пелліх в асисті вісьмох ріжних священиків з дооколичних сіл. У святі взяло участь понад 2.000 місцевих і дооколичних громадян. Після Служби Божої відбулося свято кооператив і святочна академія на кооперативному подвірю. Співав хор під управою Петра Савича з Ладанець. Пополудні відбулося посольське віче, яке отворив адв. д-р Свістель і якому проводив о. Шуль. Політичний реферат про тактику Українського Клюбу виголосив о. д-р Пелліх, а звіт з діяльности Українського Парляментарного Клюбу зложив посол Ст. Кузик, який обговорив також широко господарське і політичне положення українського народу під Польщею. Віче ухвалило низку резолюцій у справах шкільних, економічних та в справі польської кольонізації і вповні одобрило тактику Української Парляментарної Репрезентації, висказуючи їй повне довіря та подяку за дотеперішну діяльність.

ПРОШОВА, пов. Тернопіль. (Посвячення угольного каменя під читальню „Просвіти“). В неділю 29. липня ц. р. відбулося в Прошовій, тернопільського повіту, посвячення угольного каменя під будову мурованої з каменя домівки для читальні „Просвіти“, кооперативи й інших установ. Посвячення довершив місцевий парох о. Евген Лопатинський в асисті двох священиків сусідів і він перший опісля промовив про значіння освіти для народу. Відтак промовляли проф. Ілярій Брикович від Головного Виділу „Просвіти“ у Львові і від філії „Просвіти“ в Тернополі та посол д-р Степан Баран з Тернополя від Української Парляментарної Репрезентації, складаючи побажання якнайкрасших успіхів в освітній і економічній організації села і признання для тих, що ведуть цю справу. Тут слід замітити, що село Прошова, одно з найбідніших на Поділлі, дає справді докази великої життєвости і національної свідомости, коли, не зважаючи на свою бідноту, будує у себе власну національну українську домівку. Характеристичне і те, що на повище небуденне свято не запрошено посла Ладики, на котрого Прошова голосувала...

УГНІВ. (Ксьондз вікари хоче бути війтом). Вибори до громадської ради відбулися в Угнові ще в серпні минулого року. Українці вибрали 10 радних, поляки 12, а жиди 18. До вибору громадської зверхности не дійшло, бо намічений староством кандидат, довголітній наказний комісар містечка, попав у конфлікт з карним кодексом. Показалося, що на 12 радних поляків нема кандидата на бурмістра, бо всі вони або урядовці, або анальфабети, або люди не дуже чистих рук. Найстарший віком, п. орґаніста, на приказ вищої влади захорував і цілий рік не скликував ради для уконституування. Аж після довгих урґенсів і депутацій „виздоровів“ бідолаха і дня 4. липня зійшлася нова рада для вибору війта. Показалося, що місцевий латинський парох заключив компроміс — навіть в тайні перед деякими своїми парохіянами — з жидами для перефорсування на війта свойого вікарого. Мовляв, він заслужений для міста, бо гарно співає і працює в „Т-ві Школи Людовей“ і т. д. І сталося дивне диво. Всі жиди, почавши від найбільше старозаконних до крайно-лівих, голосували на латинського священика, так, що він одержав 21 голосів. Поляки переважно стрималися від голосування, а українці голосували на іншого. Тому, що ксьондз вікари не дістав абсолютної більшости, вибір є, розуміється, неважний. Одначе того не міг ніяким способом зрозуміти латинський парох; він счинив крик, так, що вибори мусіли бути перервані. Що дальше буде, рішить староство. Та щоб українець став війтом, до цього прецінь власть імущі допустити не можуть... І так терпить на тім господарство цілого містечка, бо комісарщина треває дальше, торги підупали, міщани-ремісники зубожіли, а містечко поволи перемінюється в село.

БОГОРОДЧАНИ. (Злиття Повіт. Союзу Кооператив зі стан. Союзом і радикальні крикуни). В „Громадськім Голосі“ поміщено недавно допис з Богородчан про „банкроцтво“ Повітового Союзу Кооператив та про спричинників того лиха. Очевидно, що радикали не могли найти тут нікого іншого крім ундистів та накинулись на них мокрим рядном, зачисливши до УНДО людей інших переконань. На свідків покликали інспекторів Ревізійного Союзу п. Стернюка й п. Капусту та взагалі цілий Ревізійний Союз. Та коли ми розглянемо справу ближче й докладніше, то вона покажеться нам в зовсім іншому світлі. Ніхто інший, як саме інсп. Капуста на згаданих зборах пояснив, що Повітовий Союз з огляду на економічні відносини повіту не міг дати іншого висліду своєї праці, а втрата Союзу, спричинена зловживанням персоналу, буде повністю покрита. Справа ліквідації Союзу в основі рішена і ріжниця думок між Союзами богородчанським та станиславівським лежить виключно в способі злиття обох Союзів. Тепер приглянемося ближче тим нашим людцям, що гуртуються біля тої партії, якої орґаном є „Громадський Голос“ та які зробились так нагло ряними оборонцями кооперації. Провідником тут посол д-р Когут, якого Союз не захотів приняти в склад дирекції і через те очивидно „збанкрутував“. Доси н... го не було відомо про охоту д-ра Когута увійти до дирекції Союзу, та колиб навіть так і було, то булиб важні і оправдані причини, щоб його не приняти, хочби й тому, що в тому часі велася в суді голосна справа д-ра Когута проти М. Воронича з Саджави, який закидав д-рові Когутови неправильности у веденні каси філії „Просвіти“. Суд Воронича звільнив, а виною тут очевидно знова ундівська інтриґа, бо радикали — майстри надавати кождій нечистій справі політичну закраску. Проти д-ра Когута завязався заговір усіх партій, бо, не згадуючи вже про спільний наступ УНДО і сельроба, приєднався тут до них ще й так близький радикальному серцю жидівський „Бунд“, недавний виборчий союзник УСРП. Бо ось товариш по професії, д-р Я. Лєссінґ, визначний член „Бунда“, виписав до Адвокатської Палати письмо про всякі вчинки д-ра Когута, що далеко відбігають від поняття про адвокатську етику, а член дисциплінарної комісії Адвокатської Палати і теж визначний член недавного союзника (що правда, „викиваного“), український соціялдемократ д-р Лев Ганкевич, приїхавши на слідство в тій справі, зладив довжелезний протокол про всякі далеко неполітичні та неадвокатські „сдєлки“ д-ра Когута... Справді: атака всіх політичних партій на „єдиного“ умандатованого „речника працюючих людей“. Занявшись довше головною особою тої ґрупи, не маємо нагоди присвятити більше уваги іншим типам, та просто прогріхом булоб поминути мовчанкою славнозвісного Юрка Гарбуза, некоронованого „князя“ всіх тутешніх кооперативних дезертирів, спекулянтів і дрібних крамарів, а рівночасно найбільш дубового з усіх радикальних дубів. Бо власне вся війна проти Повітового Союзу пішла через те, що Союз намагався усунути цього типа з кредитової кооперативи „Селянська Спілка“, яка за його почином стала пристановищем всіх кооперативних дезертирів, фінансованих цею кооперативою. Сам інсп. Капуста ствердив, що наш повіт має найбільше приватних крамарів, бувших кооператорів, а всі вони — члени радикальної партії і всім їм Ю. Гарбуз уділює „правної поради“ щодо засновування приватних крамничок. Вониж заявляють отверто, що краще приватний купець, аби свій, ніж слаба кооператива. Тому вони підривають всюди кооперативи, а потім в імя того клича закладають свої приватні крамнички, які конкурують з кооперативами. Повітовий Союз, заснований в початках відновленої кооперації, положив великі заслуги коло будови кооперативної орґанізації такого бідного повіту, як наш. Радикали крім кидання болотом нічим не причинились до тої важкої праці, а тепер, коли змінені обставини наказують злити Союз з іншим Союзом та коли Союз кінчить свою пятирічну працю незначним недобором, радикальні спекулянти і дезертири підіймають великий шум, щоби при тій нагоді спекти свою партійну печеню.

Нерадикал.

Нові видання.

Інж. аґр. Микола Хомишин: ГОДІВЛЯ ДОМАШНІХ ЗВІРЯТ з особливим узглядненням молочних коров. Видавництво Краєвого Молочарського Союза „Маслосоюз“ ч. 20. У Львові 1928, ст. 72.

СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР. Орґан Краєвого Господ. Т-ва „Сільський Господар“. Річник XIV. Ч. 15, з 1. серпня 1928.

ГОСПОДАРСЬКО-КООПЕРАТИВНИЙ ЧАСОПИС. Орґан Ревізійного Союзу Українських Кооператив. Рік VIII. Ч. 31—32 з 1 серпня 1928.

Ціни у Львові.

Американський доляр 8.88—8.88.50, канадійський доляр 8.82—8.82.50, чеська корона 0.26.25—0.26.70, австрійський шілінґ 1.25.50—1.25.80, румунська лея 0.05.20—0.05.50, французький франк 0.34.30—0.35.00, швайцарський франк 1.71.25—1.72.50, фунт штерлінґів 43.40—43.60, радянський червінець 25.50—26.60.

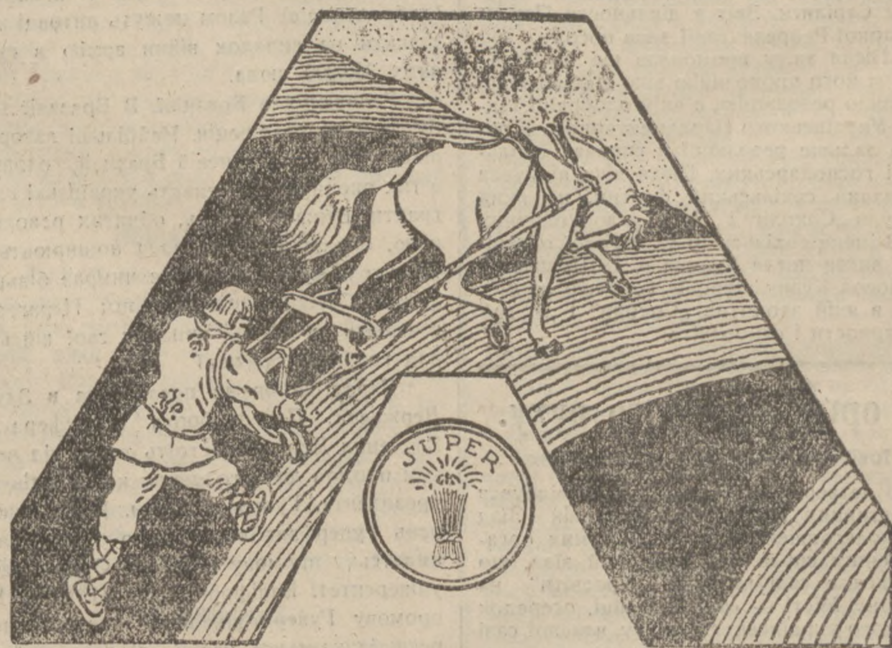
Золото: 20 корон 36.50—36.75, 20 франків 34.50—34.80, 20 німецьких марок 42.40—42.70, 10 російських рублів 47.00—47.50.

Срібло: Австрійська корона 0.67.—0.68, 5 австрійських корон 3.46—3.52, австрійський фльорен 1.71—1.78, російський рубель 2.28—2.95, копійки за рубель 1.43—1.48.

ОПОВІСТКА.

ДО ВІДОМА СТУДЕНТАМ ЛЬВІВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ. Комітет Акад. Дому подає до відома студентам, які хотіли би в академ. році 1928/29 мешкати в Академічному Домі, що подання належить вносити до Комітету Академічного Дому, Львів, вул. Супінського 21, до дня 20. вересня ц. р. До подань треба долучити: 1. свідоцтво незаможности з найновішою датою; 2. посвідку від місцевої студентської орґанізації; 2. посвідку від місцевого культурно-освітнього товариства; 4. посвідку від місцевого комітету для переведення збірки з часі „Місяця Студента“; 5. свідоцтва кольоквіяльні або зложених іспитів за минулий академічний рік; 6. опінію від дотичного товариства, якого студент є членом. — За Комітет: **Володимир Децикевич** вр., голова. **Д-р Любомир Макарушка** вр., секретар.

Оголошення.

Видає С-ка „Діло“. зар. стов. з обмеж. пор. — За редакцію відповідає Ол. Кузьма. — З друкарні Вид. Спілки „Діло“. Львів. Ринок ч. 10.